

ב'דף היומי בהלכה' הנלמד היום נעסוק בנושא:

- רוצה להתפלל תפילת נדבה? חשוב לדעת! הכללים כדי לא לעבור על איסור בל תוסיף • התחלת להתפלל שמונה עשרה ופתאום נזכרת שכבר התפללת? יכול להיות שאסור לך להמשיך להתפלל!!! • מסתפק אם כבר התפללת או לא – הכללים לתפילה מספק

רוצה להתפלל תפילת נדבה? חשוב לדעת! הכללים כדי לא לעבור על איסור בל תוסיף

מי שהתפלל תפילת שמונה עשרה, אסור לו להתפלל שנית לשם חובה, כיון שהתפילות תוקנו כנגד קרבנות התמיד, והרי זה כמקריב שני תמידים לשם חובה, שעובר על 'בל תוסיף'. אולם רשאי לשוב ולהתפלל בנדבה, כדרך שהיו מקריבים במקדש קרבן נדבה; ובתנאי שיחדש דבר מה בתפילתו, אשר ישמש כהיכר לכך שהתפילה נדבה, לשם תחנונים, ולא לשם חובה. לדעת השולחן ערוך חידוש זה היינו שיוסיף בקשה באחת מהברכות האמצעיות - דהיינו לא בשלש הראשונות ולא בשלש האחרונות, שהן ברכות השבח וההודאה ואינן ראויות להוספת בקשה - אשר לא הוסיף אותה קודם לכן ואינו רגיל להוסיפה דרך קבע בתפילתו. ולדעת הרמ"א חידוש זה פירושו שהתחדש אצלו צורך מסוים לבקש עליו בתפילה, אשר לא היה קיים בעת תפילתו הקודמת. ואין להתפלל תפילת נדבה אלא אם יודע שיוכל לכוון בכל הברכות. [סעיף א-ב, ס"ק ג, ד וז, וביה"ל ד"ה א, ד"ה ועל וד"ה ואם; ביאורים ומוספים דרשו, 15]

התחלת להתפלל שמונה עשרה ופתאום נזכרת שכבר התפללת? יכול להיות שאסור לך להמשיך להתפלל!!!

כאמור, מותר להתפלל תפילת שמונה עשרה בנדבה, כדרך שהיו מקריבים במקדש קרבן נדבה. לפיכך, בשבת וביום טוב שאין מקריבים בהם קרבנות נדבה - אסור להתפלל תפילת נדבה; וכן תפילת מוסף, שנתקנה כנגד קרבנות המוספים ואומרים בה "ומוספים כהלכתם" - אין מתפללים אותה בנדבה, אף בראש חודש ובחול המועד, כיון שהמוספים הם חובת ציבור ואינם באים בנדבה. וכמו כן, אם החל להתפלל לשם חובה ונזכר שאינו חייב בתפילה - וכגון שסבר שלא התפלל ונזכר שהתפלל, או ששכח להזכיר איזו הזכרה בתפילה וסבר שחייב לשוב ולהתפלל, ונזכר שאינו חייב - יפסיק אף באמצע ברכה, ואינו יכול להסב את המשך תפילתו לנדבה אף אם יחדש בה דבר (ראה לעיל), כיון שלא ניתן להקריב קרבן שחציו חובה וחציו נדבה. ויש שהורה שאם נזכר בסוף ברכה לאחר שאמר "ברוך אתה ה'", יסיים את הברכה. [סעיף א, ס"ק ה-ז; ביאורים ומוספים דרשו, 11-12]

מסתפק אם כבר התפללת או לא – הכללים לתפילה מספק

המסופק אם התפלל - מעיקר הדין פטור מתפילה, כיון שזהו ספק דרבנן, אך כיון שניתן להתפלל בתורת נדבה, עליו להתפלל ולהתנות - אף במחשבה - שאם טרם התפלל תהא תפילתו חובה ואם כבר התפלל תהא נדבה. ואינו צריך לחדש דבר בתפילה כדין תפילת נדבה האמור לעיל, אך בתפילת ערבית ראוי לחדש. ויש אומרים שבתפילת שחרית ומנחה חייבוהו חכמים מן הדין לשוב ולהתפלל. ברם, המסופק אם התפלל תפילת מוסף, או תפילות שבת ויום טוב, לא יתפלל מספק, כיון שאינו יכול להתנות שאם כבר התפלל תהא תפילתו נדבה, שהרי אין מתפללים תפילות אלו בנדבה, כאמור לעיל. והמתפלל מספק ונזכר שכבר התפלל - ימשיך בתפילתו ואינו צריך לחדש בה דבר; ויש אומרים שראוי לחדש בה דבר, ויש אומרים שחייב לחדש. והמסתפק באמצע תפילת העמידה באיזו ברכה הוא עומד - יש אומרים שימשיך מהברכה שבדאי טרם אמר, ויש אומרים שימשיך מהברכה שמסופק אם אמרה. [סעיף א, ס"ק ב, ה וז, וביה"ל ד"ה על; ביאורים ומוספים דרשו, 2 ו-5]

אתמול למדנו

- הפוטרת מתפילה.
- הלומד תורה ביחידות בבית המדרש, או שהתחיל ללמוד לפני זמן קריאת שמע - אינו צריך להפסיק לקריאת שמע ולתפילה כל עוד נותר זמן לכך.
- המלמד תורה לרבים, ואם יפסיק לקריאת שמע ולתפילה יתבטל הלימוד ולא יוכלו להתאסף שנית - אינו צריך להפסיק אלא לקריאת פסוק ראשון של קריאת שמע; ויש חולקים.

מחר נלמד

- מתי תיקנו תפילת תשלומין אפילו למי שבכוונה תחילה לא התפלל?
- אתה צריך להשלים תפילה שהחסרת, מה מתפללים קודם את תפילת החובה או התשלומין?